

As propostas elixidas serán presentadas nun acto público o 5 de novembro

Un referente de participación no medio rural galego: "Orzamento participativo de San Sadurniño"

O concello de San Sadurniño comezou unha nova experiencia a través da cal os veciños propuxeron e escolleran parte dos investimentos en obras que van ser executados na súa parroquia ao longo do ano 2009. O documento final será presentado o vindeiro 5 de novembro na Casa da Cultura.

A mesa de Orzamentos decidiu a proposta por parroquia que será incluída nos orzamentos municipais do ano 2009.

O Orzamento Participativo é un mecanismo mediante o cal os veciños dun concello realizan propostas de actuación co fin de que estas sexan incluídas nos orzamentos municipais.

A súa orixe hai que situala en Finlandia hai aproximadamente 20 anos, ainda que foi a partir da experiencia de Porto Alegre (1989) cando foron gañando presenza no ámbito de Latinoamérica e Europa.

Con relación ao Estado español, cabe destacar as experiencias levadas a cabo en Sevilla, Albacete, San Sebastián, Málaga, Córdoba entre outras cidades, mentres que a nivel galego, parece que a recente experiencia levada a cabo en San Sadurniño configúrase como todo un referente.

O seu carácter rural outorgalle ainda maior transcendencia, pois a gran mayoría das experiencias, tanto a nivel estatal como internacional, leváronse a cabo en ámbitos urbanos.

Neste contexto, e ante a inexistencia de experiencias previas en Galicia a situación de partida requiría incorporar a perspectiva do rural galego e introduciren unha serie de regras que regulasen, do xeito máis xusto, todo o proceso.

O que en Málaga podía significar assemblea de barrio, en San Sadurniño convértese en assembleas parroquiais. Mentres que en Córdoba a poboación pode resultar o único criterio a ter en conta no reparto dos orzamentos entre os barrios, en San Sadurniño cumpliría engadir unha serie de criterios, como o número de núcleos ou a extensión das propias parroquias, habida conta da gran dispersión poboacional do rural galego. Estas e outras cuestiões foron recollidas nas bases reguladoras, disponíveis na páxina web municipal.

Éxito de participación

Despois de dous meses desde que se puxera en marcha o proceso, cabe destacar que a suma de participantes de todas as assembleas parroquiais superou as 200 persoas, mentres que o número de propostas achegada foi, aproximadamente, de 50. Tendo en conta que estas deberían referirse exclusivamente a investimentos reais, a maioria delas versaban sobre cuestiões relativas á mellora das instalacións vecinais e mobiliario urbano, principalmente no que se refire a sinalización dos lugares.

De todas as propostas presentadas no transcurso das assembleas parroquiais só tres por parroquia foron seleccionadas para seren valoradas e debatidas na Mesa de Orzamentos, composta por representantes veciñais e o comité de xestión.

Os veciños puideron fazer as propostas que consideraban más urgentes para as súas parroquias dentro do Capítulo VI dos orzamentos municipais destinado a investimentos reais en obras. O importe destes investimentos sobre os que puideron decidir achégase aos 100.000 euros.

Entre as propostas seleccionadas a Mesa de Orzamentos, composta por dous veciños de cada parroquia, tres técnicos políticos do concello, un representante de EuroEume e dous de consultora Proxeccions, elixiu unha por parroquia.

As propostas elixidas foron publicadas o pasado día 24 e ata o dia 5 de novembro permanecerán aberto o prazo para presentar as alegacións oportunas.

O vindeiro 14 de novembro, ás oito da tarde na Casa da Cultura, farase un acto de presentación pública do investimento elixido para cada parroquia acompañado

dun orzamento aproximado.

Finalmente, a finais de novembro, estes investimentos serán incluídos no Capítulo VI dos orzamentos municipais para o ano 2009.

Unha aprendizaxe reciproca

Por outra banda e á espera de dedicarle o tempo que toda experiencia deste tipo precisa para ser avaliada en profundidade, cabe adiantar certas reflexións sobre o desenvolvemento da mesma.

Así, o proceso de participación supuxo un medio de aprendizaxe reciproco, xa que ademais de conocer as necesidades e inquedanzas veciñais de primeira mao (que non é pouco) supuxo un achegamento do funcionamiento da administración local aos veciños, como se elaboran os orzamentos, que cousas non son viables e por...

Neste sentido Secundino García, alcalde de San Sadurniño destaca que "os obxectivos cos que comezamos este proceso están cumpridos, a pesares de que a xente é reacia a implicarse porque nunca lle deron esa posibilidade. Hal cousas que mellorar pero é moi importante que a xente coñeza de preto o funcionamiento do concello, de onde venen os recursos e con que recursos se conta. Ademais neste proceso de assembleas veciñais aproveitamos para coñecer de preto outras carencias e necesidades que teñen os veciños. Moltas propostas que non foron aprobadas serán incluídas nos orzamentos do propio concello porque non encaixaban económicamente nos orzamentos participativos".

"Ao mesmo tempo, continúa destacando o primeiro edil, estamos a facer unha auténtica escola de cidadanía porque os veciños e

veciñas teñen que acostumbar a esixir o que lle corresponde dentro do funcionamento dos servizos públicos, saber que teñen os seus dereitos e que os poden esixir. En moitos casos xurdiron temas que non son de competencia municipal pero lle ofrecemos aos veciños unha solución, ou a lo menos unha orientación, para poder dirixir as súas queixas, entrarmos en contacto cos problemas reais e as preocupacións de cada un deles. É de esperar que cada ano este proceso vaise mellorando".

Trátase, en definitiva, dun proxecto innovador que agardamos teña toda a transcendencia mediática que se merece para que sirva de exemplo noutros moitos concellos do noso país, en aras dun novo concepto de democracia alén da participación electoral.

Satisfacción vecinal

Os veciños e veciñas de San Sadurniño fixeron tamén unha valoración moi positiva da súa par-

ticipación "foi un paso moi importante de cara a unha participación real na vida municipal. O feito de que o concello conte coa opinión dos veciños paréceme fundamental porque iso beneficianos a todos", destaca Raquel unha das veciñas que representou a parroquia de San Sadurniño na Mesa de Orzamentos.

Emilio, de Ferreira, insiste tamén na importancia da participación vecinal na toma de decisiones, "ao principio moitos veciños non se animaron a facer as súas propostas pero cando viron que isto ía en serio arrepentíronse de non ter participado. Na nosa parroquia houbo moita participación, e penso que para o ano vai ser mellor ainda, porque motivaron á xente e xa están a falar do que proporán o ano que ven. Hai que ir mellorando pouco a pouco o sistema e ter en conta a opinión dos veciños veciñas pero tamén o interés xeral do concello, hai que priorizar o que é más beneficioso para todos".

Proposta	%
Instalacións vecinais	22%
Sinalizacions	14%
Arranxo de pistas	10%
Instalacións deportivas	10%
Regulación de tráfico (espellos, badenes...)	8%
Novas tecnoloxías	4%
Traída de augas	4%
Contenedores	2%
Marquesinas	2%
Outras	24%

As Asembleas veciñas comezarán o seis de outubro en Barbaos

San Sadurniño pioneiro no territorio na implantación dos Orzamentos Participativos

O concello de San Sadurniño comeza unha nova etapa na que os veciños serán os protagonistas directos da xestión municipal a través das súas propostas. O 14 de novembro, na Casa da Cultura, serán presentadas as propostas definitivas que rexerán os investimentos reais nas parroquias no ano 2009.

Presentación dos Orzamentos Participativos o pasado 13 de setembro na Casa da Cultura.

O pasado 13 de setembro membros da corporación municipal, representantes de EuroEume e técnicos da empresa Proxectos, que vai xestionar o proceso, presentaron a todos os veciños e veciñas de San Sadurniño os orzamentos participativos.

San Sadurniño, converteuse así no primeiro concello do territorio en implantar este sistema, dando continuidade á Axenda 21 realizada por Euroeume. Conxuntamente con Fene serán os primeiros concellos de Galiza en implantar os Orzamentos Participativos, un dos sistemas de participación más democráticos, e que se agarda que se implementen noutras concellos do territorio.

Nos Orzamentos Participativos a veciñanza do Concello decidirá

como se empregará unha parte do diñeiro público no ano 2009. Neste proceso poden participar todas as persoas maiores de 16 anos, empadroadas en San Sadurniño, e aquelas persoas que garden algúnsa relación de tipo social ou empresarial coa zona.

A experiencia do orzamento participativo comezou na cidade de Porto Alegre en Brasil, no ano 89 e desde entón tenso desenvolvido en moitas cidades e vilas de Europa, América Latina e España.

É unha experiencia piloto, algo novidoso. En España hai xa moitos concellos que o implantaron pero poucas experiencias rurais. Nós queremos que sexa un sistema claro e escrito e que se prolongue no tempo, por iso se fixeron as bases, que non sexa só unha iniciativa deste equipo de goberno e nada máis, senón que o día de mañá siga funcionando porque é algo que cremos que é positivo, é a democracia en si, a democracia participativa. O que se pretende con esta iniciativa é que sexan os propios cidadáns os que participen directamente na vida pública, na medida das posibilidades", destaca Ignacio Fernández, técnico de desenvolvemento do concello.

Modelo novo

"Este ano aprobase o Regulamento de Participación Ciudadana dirixido ás asociacións que hai no concello, agora estamos buscando a infraestrutura desta participación, a chamada gobernanza, o bo goberno, que as institucións sexan transparentes e que haxa participa-

ción directa da veciñanza. Ademáis preténdese que sexa un proceso vivo que se vai ir mellorando en función dos resultados obtidos".

O que se vai implantar en San Sadurniño é un modelo novo adaptado ás circunstancias e características do concello, "temos que ter en conta as circunstancias diferentes en canto á poboación e dispersión, estamos falando dun concello de cen quilómetros cadrados con tres mil habitantes e cento noventa entidades de poboación, por iso os outros modelos non eran exportables. Os veciños decidirán coas súas propostas os investimentos reais nas súas parroquias, serán eles os que decidan que facer nelas".

Propostas

Malaia que os orzamentos participativos en principio van destinados ao capítulo de investimentos reais en obras, os veciños poden facer todo tipo de propostas.

"Vemos que moitas persoas teñen outras ideas que non entran neste capítulo polo que se van a recoller todas as ideas e propostas para ver como poden encadrarse nouros capítulos. A xente ten que ter claro que pode facer todo tipo de propostas, é un proceso aberto, que non teñan medo a facelas, con ter clara a idea, ainda que sexan dúas liñas, o fundamental para desenvolve... logo xa están as assembleas para facer debate, ali é onde saíran as ideas más definidas e máis propostas. En calquera caso que se acheguen ao concello se terán algúnsa dúbida", engade o técnico municipal.

A resposta da veciñanza polo de agora está a ser "timida", en verbas do propio concello, pero as asociacións están a transmitir tamén a información aos veciños. "Neste primeiro ano a participación non vai ser tan extensa pero o principal é que senten as bases de cara ao futuro. Sabemos que a participación ciudadana é difícil porque a xente non está acostumada

pero o fundamental é crear unha dinámica e que os veciños se dean conta de que poden participar e reclamar, esa comunicación é básica".

O proceso

Para a coordinación do proceso constitúise un Comité de Xestión composto por persoal técnico da consultaría Proxectos, encargada da dinamización do proxecto, técnicos municipais, cargos políticos implicados e un representante de Euroeume.

Unha vez presentadas as propostas serán valoradas polo Comité de Xestión, tendo en conta os criterios de valoración establecidos.

As propostas serán presentadas nas Asembleas Parroquias polas persoas proponentes e os veciños votarán as tres que serán seleccionadas para ir á Mesa de Orzamentos.

A Mesa de Orzamentos é o órgano representativo encargado da valoración técnica das propostas (formado por tres técnicos e políticos do concello, un representante de Euroeume, dous da consultora Proxectos e dous do movemento asociativo).

As propostas serán ordenadas segundo a puntuación outorgada pola Comisión de Valoración e o número de votos obtidos na Mesa de Orzamentos. O número de propostas que finalmente se incluirán no Documento do Orzamento Participativo estará determinado pola cantidade económica establecida para cada parroquia, en todo caso haberá un mínimo dunha proposta por parroquia.

Este documento publicarase o 24 de outubro e ata o 5 de novembro a veciñanza poderá presentar as alegacións oportunas, período no que o Documento Final será exposto no Concello e na páxina web.

O 14 de novembro, finalmente ás oito da tarda terá lugar na Casa da Cultura o acto de presentación pública do Documento Final.

¿Que é o orzamento participativo?

No Orzamento Participativo os veciños e as veciñas de San Sadurniño deciden como se empregará unha parte dos orzamentos municipais para o ano 2009, a correspondente a investimentos reais nas parroquias.

¿Quen pode participar?

Poden participar todos os veciños e veciñas do concello de maiores de 16 anos, ou aquelas persoas que sen estar empadroadas nalgúnha das parroquias do Concello gardan algúnsa relación de tipo social ou empresarial coa zona.

Presentación de ideas

As persoas que teñan algúnsa idea, só ten que encher unha ficha de proposta:

- Entregándoa no Rexistro municipal.
- Envíando Fax dirixido ao Concello (Fax: 981 490 474)
- Remitindo unha carta ao Concello.
- Mandando un e-mail dirixido ao Concello (participacionveci-

ñal@sandadurniño.org)

• Depositando o formulario nas caixas de suxección situadas na Casa do Concello, Centro de Saúde, Colexio Público ou nos locais das asociacións de veciños e veciñas.

Presentación pública das propostas

Todas as propostas recibidas serán presentadas públicamente en cada unha das parroquias nunha asemblea aberta e os veciños e veciñas seleccionarán as tres mellores.

Requisitos das propostas

As propostas deberán cumprir os seguintes requisitos:

- Referirse a un investimento novo, ou ben a obras de manteemento e reparación das actuais.
- Ser de competencia municipal.
- Ter carácter concreto (non referirse a algo xenérico) e ser available economicamente (saber quanto custa).
- Ter definida a súa localización

física e ámbito territorial de influencia.

• Deberá executarse nun só exercicio orzamentario, é dicir, durante un só ano.

¿E despois?

Despois de debater e votar cales son as propostas más interesante durante as Asembleas parroquiais, a mediados de Outubro terá lugar a Mesa de Orzamentos na que estarán presentes os representantes parroquiais elixidos democraticamente nas Asembleas e un Comité técnico. Desta Mesa sairán as propostas que finalmente serán incluídas nos Orzamentos Municipais do ano 2009. O documento coas propostas aprobadas finalmente farase público a finais do mes de outubro, e abrirase un período de alegacións.

Celebración veciñal

Como colofón a todo o proceso, terá lugar un Acto Público a mediados de Novembro na Casa da Cultura.

Horario e lugar das Asembleas Parroquiais

Bardaos: luns dia 6 de outubro ás 20:00 horas no local social
Ferreira: martes 7 de outubro ás 20:00 horas no local social
Igrexafeita: mércores 8 de outubro ás 20:00 horas no local social
Lamas: xoves 9 de outubro ás 20:00 horas no local social
Naraío: venres 10 de outubro ás 20:00 horas no local social
Santa Mariña do Monte: luns 13 de outubro ás 20:00 horas no local social
San Sadurniño: martes 14 de outubro ás 20:00 horas na Casa da Cultura